

KvægKongres 2015
Projektleder Jaap Boes
Kvæg

SMAG PÅ LANDSKABET

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

midt
regionmidtjylland

Derudover har projektet fået støtte fra Kvæg-
afgiftsfonden, Region Midtjylland samt kom-
munerne Ringkøbing - Skjern, Skive, Holstebro
og Randers.

AgroTech

LANDRUG FØDEVARER
SEGES

SMAG PÅ LANDSKABET 2013-2015

Naturerhverv.dk
 Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
 Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landsdistrikterne
 Danmark og EU investerer i landområderne

midt
regionmidtjylland

Derudover har projektet fået støtte fra Kvægaftagsfonden, Region Midtjylland samt kommunerne Ringkøbing-Skjern, Skive, Holstebro og Randers.

TV2 OJ
Køer skaber job - ved at græsse

Unikt kød til gavn for landmænd og naturen
Køer kan være en god måde at holde naturen på afstand. Men det kan også være en god måde at holde naturen på afstand. Men det kan også være en god måde at holde naturen på afstand.

Køerne er bedst til at passe naturen
Køer kan være en god måde at holde naturen på afstand. Men det kan også være en god måde at holde naturen på afstand. Men det kan også være en god måde at holde naturen på afstand.

TEMA
Projekt skal gøre naturpleje til en god forretning

FLERE GODE BØFFER PÅ GRÆS
Et liv i naturen i stedet for inde i en produktionsbygning giver ikke bare kød og en langt bedre kvalitet. Køerne kan også beskytte værdifulde naturarealer, så de ikke går til. Derfor arbejder projektet 'Smag på Landskabet' med at finde en model, så der kan betales til landmændene at lade køerne græsse på naturarealer.

MÅLET MED PROJEKTET

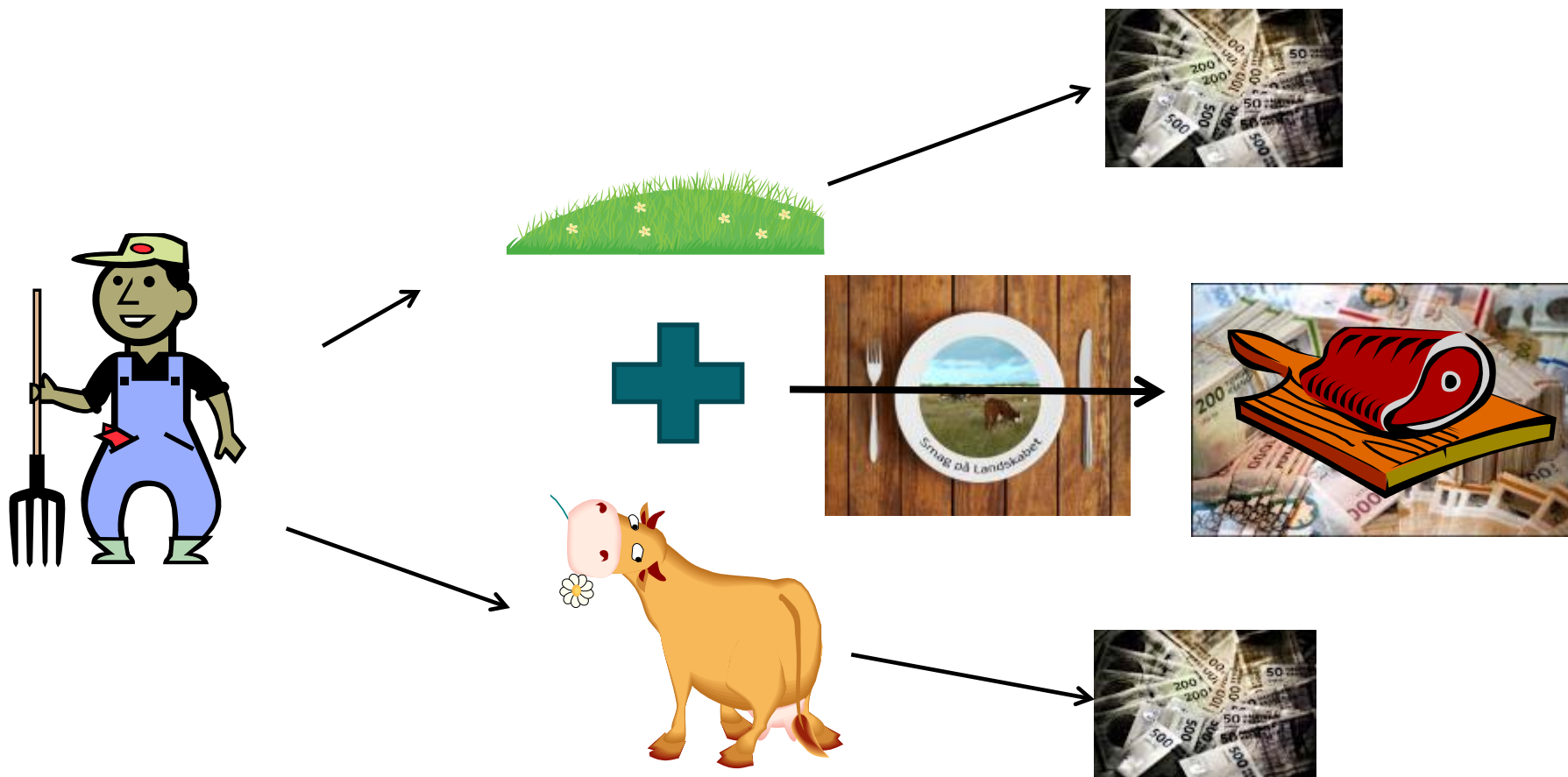
- Styrke naturplejen gennem samarbejde
- Fremme biodiversiteten
- Gøre naturpleje rentabel
- Øge afsætning af naturkød

PROJEKTDELTAGERE

- SEGES P/S
- Holstebro, Randers, Skive og Ringkøbing-Skjern kommuner
- AgroTech
- Videncenter for Fødevareudvikling
- Aarhus Universitet
- Udviklingscenter for Husdyr på Friland
- Natur & Landbrug
- Gammelbys
- Fødevarenetværk bestående af: Friland A/S, Randers Kød, Fonden Spøttrup Studegård, lokale slagtermestre

TO PRODUKTER

HVAD HAR VI ARBEJDET MED?

Naturpleje

- Naturpleje i praksis – erfarings- og vidensopsamling
- Fokus på barrierer og løsninger
- Erfaringsudveksling og forbedret rådgivning fra konsulenter og kommuner

Kød og koncept

- Smagen af naturkød
- Udvikling af kødprodukter/opskrifter i fødevarenetværk
- Udvikling og afprøvning af et koncept for naturkød

SMAG PÅ LANDSKABET

Naturpleje og management

Per Spleth, SEGES

Kød og koncept

Eva Søndergaard, AgroTech

KvægKongres 2015

Teamleder Per Spleth

Kødproduktion, SEGES

MANAGEMENT OG NATURPLEJE

midt
regionmidtjylland

Denmark har projektet flertal støtte fra Kvægafgiftsfonden, Region Midtjylland samt kommunerne Ringløbing, Skjern, Skive, Holstebro og Randers.

NATURPLEJE MANAGEMENT

- Rationel naturpleje med de rigtige dyr (art, race) på arealer der passer
- God trivsel i sommerhalvåret
- Billig opstaldning og vinterfodring
- Produktion af gode slagtedyr

VALG AF KVÆGRACE

- Interesse? Naboeffekt?
- Arealets beskaffenhed?
- Er der staldforhold? Eller kan de gå ude om vinteren?
- Ønske til produktion og afsætning?
- Ekstensive: Skotsk Højland, GAL, HER, ANG, DEX+ flere + krydsninger
- Vækstracer: LIM, CHA, BLQ, SIM, BLÅ + krydsninger

VINTERFODRING - HVORDAN

- Græsensilage + hø + mineraler/vitaminer
- Det er vigtigt, at kende kvaliteten af forskellige græs slæt
- Det bedste grovfoder bruges til tyrekalve, kviekalve < 1 år og køer med kalv
- Det grovere bruges til goldkøer, stude og store kvier
- Det er ikke muligt, at opnå en høj tilvækst på slutfedning af tyrekalve med ren græs. Det tager lidt længere tid at få fedtmarmorering.
- Slutfedning med ren græs/græsensilage egner sig bedst til stude, kvier og udsætterkøer

NATURPLEJE OG/ELLER KØDPRODUKTION

- Man kan vælge, at have moderdyr til naturpleje og sælge tyrekalve og slagtekvier til Feedlot
- Man kan vælge, at lave naturpleje og slut-fede kalve på stald med korn/majs men så ikke levere til koncept "Naturkød"
- Man kan vælge ekstensiv race og lave stude af handyr der bliver 22-30 mdr. ved slagtning

ENKLERE REGLER

- Kontrol efter "tæt lavt plantedække" d. 31. august ændres til "synligt afgræsset" d. 15. september
- Kontrol efter fast græsningstryk nedsættes fra 1,5 storkreatur pr. ha til 1,2 storkreatur pr. ha. Der er fortsat mulighed for at få godkendt et lavere græsningstryk af kommunen
- Muligheder at tilskuds fodre kalve og strø med halm
- Tilskuddet til pleje af græs- og naturarealer med forpligtigelse til afgræsning til arealer uden grundbetaling stiger til 2.600 kr. pr. ha mod 2.000 kr. i 2014. Hvis der samtidig modtages grundbetaling, forventes tilskuddet at blive 1.650 kr. pr. ha.

GRÆSNINGSADFÆRD - NATURPLEJE

- Dette er blevet undersøgt vha. GPS-overvågning af køer
- Resultater kommer senere

FAKTA ARK - NATURPLEJE

- Der er behov for mere viden til landmænd, kommuner og rådgivere
- Der er nu lavet 20 fakta-ark vedr. naturpleje med gode råd og oplysninger
- De kan findes via www.smagpaalandskabet.dk

FÅ RÅDGIVNING OM NATURPLEJE AF DE BEDSTE

- **Ny ekspertliste viser, hvilke rådgivere der har naturpleje som specialområde.**
- **Vi har i projektet haft møder med de involverede kommuner og rådgivningsenheder for at opfordre til øget samarbejde lokalt.**
- **3 kategorier(Naturforvaltning, Tilskud og Husdyr)**

<http://www.smagpaalandskabet.dk/npekspert>

KvægKongres 2015

R&D Specialist Eva Søndergaard

AgroTech

SMAG PÅ LANDSKABET

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

Derudover har projektet fået støtte fra Kvægafgiftsfonden, Region Midtjylland samt kommunerne Ringkøbing-Skjern, Skive, Holstebro og Randers.

HVAD HAR VI ARBEJDET MED?

Naturpleje

- Naturpleje i praksis – erfarings- og vidensopsamling
- Fokus på barrierer og løsninger
- Erfaringsudveksling og forbedret rådgivning fra konsulenter og kommuner

Kødkvalitet

- Smagen af naturkød
- Udvikling af kødprodukter/opskrifter i et fødevarenetværk
- Udvikling og afprøvning af et koncept for naturkød

FOKUS PÅ HELE VÆRDIKÆDEN

UDFORDRING – AT FORENE KØDKVALITET

- Sundhed
- Spisekvalitet
- Slagtekvalitet

- - med **Naturafgræsning**

SUNDHED

DYR SLAGTET DIREKTE FRA GRÆS

- Lavt fedtindhold
- Sundere fedt (lavere n-6/n-3 ratio)
- Flere vitaminer (A og E-vitamin – antioxidant)

SPISEKVALITET DYR SLAGTET DIREKTE FRA GRÆS

- Smag og aroma karakteristika
  - Smager af mere "kød" og "vildt"
- Tekstur
  - Mørhed (sikres bl.a. ved høj tilvækst på slagtetidspunktet)
  - Saftighed

Dexter – Eng
130 kg maks. 18 mdr.

Dexter – Stald
114 kg maks. 18 mdr.

Dexter – Strand eng 110
kg maks. 18 mdr.

DH – Eng 13 –
303 kg ~ 28 mdr.

DH – Hede ~ 32 mdr.

DH – Eng 14 ~ 28 mdr.

Galloway – overdrev
~ 29 mdr.

Galloway – strand
eng ~ 18 mdr.

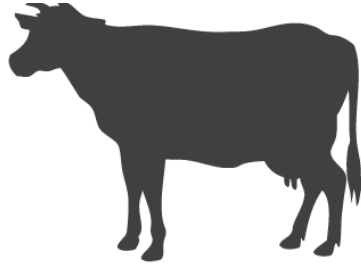

FORELØBIGE KONKLUSIONER

- Variation i mængden af intramuskulært fedt – afhænger af alder, race og foder
- Naturafræsning – højt indhold af omega 3 fedtsyrer og dermed et optimalt n6/n3 forhold
- Farven – ok fra naturafræsning
- "Kød" og "vildt" aroma og smag
- Største variation ses i **tekstur** egenskaber afhængig af naturtype, alder og race
- Vigtigt at sikre god **vækst** før slagtning
- Alt andet lige – kødkvaliteten kan optimeres gennem **skånsom håndtering** af dyrene op til slagtning, **skånsom køling** og **modning**
- Produktudvikling – **Keep cutting**

GRÆSNING

VINTERFODRING

UDVIKLING AF KONCEPTET "DET' NATURKØD"

- Indhold
- Målgruppe
- Afsætningskanaler/forretningsmodeller

KRITERIER FOR KONCEPTET "DET' NATURKØD"

- Krav som skal sikre naturpleje med fokus på at øge biodiversitet, dyrevelfærd og en særlig kødkvalitet
- Krav til hvilke arealer dyrene går på
- Krav til vinterfodring for at bevare kødets karakteristika
- Krav til management som svarer til "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" for at sikre dyrevelfærd
  - Eks. dagligt opsyn
- Krav til modningstid
- Kontrol

MÅLGRUPPE FOR "DET' NATURKØD"

- Landmænd har vist stor interesse for at komme med i mærkningsordningen
- Slagtere har været svære at få tag i, men vi arbejder fortsat på sagen
- Forbrugerne er interesserede i kødet (Landsskuet, Food Festival, Facebook)
- Forbrugeren vil have varemærke, kontrol og dyrevelfærd (forbrugerundersøgelser mm)

AFSÆTNING AF KØDET UNDER VAREMÆRKET "DET' NATURKØD"

- Varemærket skal være bredt, men ikke for bredt
- Stor interesse fra forbrugere, grossister, restauratører m.fl.
- Udfordringer mht. at sikre leveringer året rundt og slagteklare dyr, der lever op til kriterierne

FRA PROJEKT TIL FORENING

Forankring af projektets resultater

- Netværk (rådgivere, landmænd og kommuner)
- Koncept (varemærke mm.)
- Markedsføringsmateriale
  - Hjemmeside
  - Aktiv Facebookside
  - Udstillingsmateriale

FORENINGENS MÅL

- Fremme naturpleje med græssende dyr
- Øge biodiversiteten på værdifulde naturarealer
- Sikre dyreholderen har en bæredygtig økonomi
- Påvirke regler for tilskud til naturpleje
- Understøtte lokale aktiviteter om naturpleje
- Give mulighed for at der følges et koncept for produktion og afsætning af naturkød
- Oplyse forbrugerne om naturpleje og naturkød

RESULTATKONFERENCE, GENERALFORSAMLING 17. MARTS 2015 I VEJLE

- Resultater fra projektet præsenteres
  - Hvordan får landmanden økonomi i naturpleje?
  - Elektronisk kortlægning af dyrenes adfærd
  - Naturpleje og regler
  - Kommunernes rolle i naturplejen
  - Naturkød og smag
  - Derfor er der brug for et koncept for naturpleje og naturkød

- Bestyrelsen præsenterer sit arbejde
  - Varemærket "Det Naturkød"
  - Forslag til organisation
  - Vision

Tak til projektdeltagere i Smag på Landskabet

Margrethe Therkildsen, Troels Kristensen, Sofie Krabbe Bell, Dorthe Trabjerg Hansen, Elena Skytte Sørensen, Anne Hørby, Lisbeth Kempel, Lisbeth Nielsen, Anna Bodil Hald, Mette Gammelby, Nicholas Bruselius, Majken Blumensaat Laursen, Marianne Bonde, Simme Eriksen, Jørgen Mejlsø, Rasmus Hansen, Torben Høj Nielsen, Bo Boysen, Berit Brunsgaard, Poul Gregersen, Jens Ole Hededal Nielsen, Jørgen Blazejewicz, Ole Madsen, Søren Vang, Jens Thordal Christensen, Thomas Dahl, Nicolaj Bjerre, Birger Schütte, Carl Aksel Frost, Jakob Nielsen, Mette Sandholm, Heidi Buur Holbeck, Susanne Øster Sørensen, Louise Nathansen Thuesen

www.smagpaalandskabet.dk

Derudover har projektet fået støtte fra Kvægafligtsfonden, Region Midtjylland samt kommunerne Ringkøbing-Skjern, Skive, Holstebro og Randers.

